

Ein cyf/Our ref HB/01054/18

David John Rowlands AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau.
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Bae Caerdydd
CF99 1NA
Government.Committee.Business@gov.wales

20 Tachwedd 2018

Diolch am eich llythyr ar 2 Tachwedd ynghylch Deiseb P-05-825, sy'n ymwneud â diogelu ysgyfaint plant rhag llygredd niweidiol yn yr ysgol.

Mae gwella ansawdd aer i greu cymunedau iachach ac amgylchedd gwell yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru ac mae ein Strategaeth Genedlaethol: Ffyniant i Bawb yn adlewyrchu hynny. Ac mae'n un o brif flaenoriaethau fy mhortffolio hefyd. Mae ansawdd aer yr awyr agored wedi gwella ar y cyfan dros y degawdau diwethaf. Mae'r diolch mwyaf am hynny i fesurau rheoli allyriadau llygredd o bwerau, diwydiant gan gynnwys ffermio, trafndiaeth a chartrefi. Ond mae gennym broblemau o hyd sy'n berygl mawr i iechyd y cyhoedd yn rhannau o Gymru. Un broblem arbennig yw'r deunydd gronynnol a ddaw o nifer o ffynonellau gan gynnwys trafndiaeth, diwydiant, cartrefi sy'n llosgi tanwydd solet a ffynonellau o wledydd yn Ewrop. Mae cael aer glân i'w anadlu yn bwysig i bob un ohonom, ond yn arbennig i'r rhai mwyaf sensitif honom, fel plant ifanc iawn, pobl hŷn a'r rheini ag anhwylderau.

Yr haf hwn, sefydlodd Llywodraeth Cymru y Rhaglen Aer Glân. Amcan y Rhaglen yw lleihau effaith aer brwnt ar iechyd pobl a'r amgylchedd naturiol, a chydymffurfio hefyd â safonau deddfwriaeth Ewrop a'r DU. Bydd y Rhaglen yn datblygu ac yn trefnu gweithredu ym mhob un o adrannau a sectorau'r Llywodraeth i leihau allyriadau a gwella ansawdd yr aer. Byddwn yn cyhoeddi manylion gweithgareddau i wella ansawdd aer mewn Cynllun Aer Glân i Gymru gan ymgynghori arno flwyddyn nesaf.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Hannah.Blythyn@llyw.cymru
Correspondence.Hannah.Blythyn@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Fel y dywedais yn fy ymateb ichi ar 18 Gorffennaf, awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am reoli llygredd aer yn eu hardaloedd fel rhan o'r drefn Rheoli Ansawdd Aer yn Lleol a sefydlwyd o dan Ran IV Deddf yr Amgylchedd 1995. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi llawr o ganllawiau statudol ynghylch beth y disgwylir i awdurdodau lleol ei wneud o dan y ddyletswydd hon. Mae hynny'n cynnwys monitro ansawdd aer yn eu hardal a pharatoi adroddiad arno bob blwyddyn. Mae Llywodraeth Cymru, ar y cyd ag awdurdodau lleol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru, wedi creu templed ar gyfer paratoi'r adroddiad blynyddol. Defnyddir y templed i roi gwybod i'r cyhoedd am lygredd aer yn eu hardal, yr hyn sy'n cael ei wneud i'w wella a beth allan nhw ei wneud i gyfrannu at hynny.

O ran monitro ansawdd aer, mae gofyn i awdurdodau lleol wneud hynny ar sail ble mae'r risg. Mae disgwyl i awdurdodau lleol ganolbwyntio ar ble mae aelodau'r cyhoedd yn debygol o anadlu lefelau uchel o lygredd aer. Dylid dewis yr ardaloedd lle mae'r dystiolaeth, gan gynnwys tystiolaeth a roddir gan gymunedau lleol, yn awgrymu y bydd pobl yn debygol o ddod i gysylltiad â'r lefelau uchaf o lygredd aer. Mae rhai o'r offer monitro a ddefnyddir gan awdurdodau lleol at ddibenion Rheoli Ansawdd Aer yn Lleol yn rhoi gwybodaeth amser real sy'n golygu bod gwybodaeth am lefelau llygredd ar gael ar unwaith a bod pobl felly yn gallu cymryd camau i osgoi'r llygredd. Cewch weld yr wybodaeth honno, a gwybodaeth gan rwydweithiau monitro Cenedlaethol a DU, ar wefan Ansawdd Aer yng Nghymru. Mae'r wefan yn darparu hefyd erfyn rhagweld llygredd aer a chyngor iechyd cyhoeddus perthynol.

Mae'n canllawiau ar gyfer awdurdodau lleol yn cydnabod bod ysgolion, ymhlith lleoedd eraill, yn 'lleoliadau sensitif'. Er enghraifft, trwy dynnu sylw at gyfraniad cludo plant i'r ysgol at lefelau llygredd aer ac at dagfeydd traffig a photensial ysgolion i helpu i addysgu plant a'u rhieni am y pynciau sy'n gysylltiedig ag ansawdd aer a chwilio am atebion posibl. Fel rhan o'r Cynllun Aer Glân, byddwn yn edrych ar y drefn Rheoli Ansawdd Aer yn Lleol i weld a oes modd ei gwella.

Fel rhan o'r gwaith i gryfhau'r Rhaglen Aer Glân a pholisi'r Llywodraeth yn y dyfodol, rydyn ni'n gweithio gyda phartneriaid ynghyd â Sefydliad Prydeinig yr Ysgyfaint Cymru, i greu'r cronfeydd priodol o dystiolaeth yng Nghymru. I fynd â'r gwaith hwn yn ei flaen, mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu prosiect i ategu'r dystiolaeth am lygredd yn yr aer â thystiolaeth mwy amserol a mwy lleol lle bo'i hangen, er mwyn inni allu targedu polisiau a gweithgareddau'n well yng Nghymru. Bydd gweithgareddau'n cynnwys asesu ardaloedd lle rhoddwyd blaenoriaeth i wella ansawdd aer gwael yng Nghymru, gan gynnwys lleoliadau sensitif fel ysgolion ac ysbytai, gan gasglu tystiolaeth newydd os oes angen. Gellid defnyddio offer monitro symudol a modelau, os yw hynny'n briodol, i helpu yn hyn o beth. Bydd y gwaith yn ceisio sicrhau mwy o gydweithio rhwng rhanddeiliaid i sbarduno a gwerthuso prosiectau i leihau llygredd aer, gan feithrin diwylliant o atal yn hytrach nag o liniaru.

Mae angen inni dargedu adnoddau'n effeithiol i wella ansawdd aer gwael, a dylid dewis y math o asesiad a'i lefel, gan gynnwys nifer a lleoliad gorsafoedd monitro, yn ôl lefel tebygol y risg. Nid yw unigolion yn tueddu i gerdded o gwmpas amgylcheddau trefol, gan gynnwys tiroedd ysgol, yn ddibaid. Mae pobl yn tueddu i dreulio'u hamser yn teithio neu 'n aros dan do. Gall hynny gynnwys eu cartref, ysgol neu'r gwaith, lle byddan nhw'n dod ar draws ffynonellau llygredd eraill. Mae lefel cysylltiad yr unigolyn â llygredd yn faes sy'n datblygu yn sgil datblygiad offer monitro a synwryddion personol sy'n gallu helpu i gasglu gwybodaeth am batrymau gweithgarwch dyddiol yr unigolyn. Mae Grŵp Arbenigwyr Ansawdd yr Aer wedi rhoi cynngor gwyddonol annibynnol i Lywodraeth Cymru ar ddefnyddio synwryddion llygredd aer, eu gwendidau a'u hargymhellion a lle byddai neu na fyddai'n briodol eu defnyddio¹. Rwy'n croesawu cynigion arloesol ar gyfer asesu ansawdd aer yn well ar draws Cymru ac wrth i dechnolegau esblygu, daw offer newydd i'n helpu i ddeall ansawdd aer yn well. Byddwn yn cadw golwg ar ddatblygiadau o'r fath a byddwn yn croesawu cyfraniad rhanddeiliaid i fanteisio ar botensial cyfleoedd i ddatblygu.

¹ <https://uk-air.defra.gov.uk/library/daqeg/pollution-sensors.php>

Rwy'n croesawu'ch diddordeb yn ein hymdrechion i wella ansawdd aer Cymru. Gallaf eich sicrhau y byddwn yn ystyried yr holl wybodaeth a'r cynigion a gawn gan Sefydliad Prydeinig yr Ysgyfaint wrth inni ddatblygu'n Cynllun Aer Glân i Gymru.

A handwritten signature in black ink, reading "Hannah Blythyn". The signature is written in a cursive, flowing style.

Hannah Blythyn AC/AM
Gweinidog yr Amgylchedd
Minister for Environment